

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. H.**, bývajúcej v T., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. J. Dorkinom advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Rožňava, Námestie baníkov č. 17/33, proti žalovaným **1/ Z. D.** a **2/ M. D.**, obaja bývajúci v S.X.T., v dovolacom konaní zastúpení JUDr. Evou Bornayovou, advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie Rimavská Sobota, Fučíkova č. 795/15, **o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 4 C 134/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2010 sp. zn. 16 Co 57/2010, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2010 sp. zn. 16 Co 57/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Revúca rozsudkom z 22. decembra 2009 č.k. 4 C 134/2008-83 určil, že do dedičstva po poručiteľovi J. H., zomrelom dňa X. patria nehnuteľnosti v podiele jednej polovice, a to rodinný dom, súp. č. X., na parc. registra „C“ č. X. a pozemky par. registra „C“ č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere 246 m², parc. registra „C“ č. X. záhrady o výmere 281 m², par. registra „C“ č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere 86 m² a parc. registra „C“ č. X. zastavané plochy a nádvoria o výmere 94 m², ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území S., obec T. a sú zapísané na LV č. X. Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici, Správa katastra Revúca a rozhodol o náhrade trov konania. Vychádzal zo zistenia, že na základe Dohody o zrušení vecného bremena a Kúpnej zmluvy z 19. decembra 2002 (ďalej len kúpna zmluva) J. H. (nebohý manžel žalobkyne) uzavrel s pôvodne označenou žalovanou T. F. zmluvu o odplatnom prevode jeho podielu o veľkosti jednej polovice z celku viažuceho sa k predmetným nehnuteľnostiam a že k povoleniu vkladu tejto zmluvy došlo dňa 12. mája

2003, t.j. až po smrti J. H. (zomrel X.). Keďže nešlo o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 4 Katastrálneho zákona, ani o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 5 Katastrálneho zákona, právne účinky vkladu nastali až právoplatnosťou rozhodnutia o povolení vkladu. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o povolení vkladu do Katastra nehnuteľností nadobudlo právoplatnosť až po smrti J. H., dospel k záveru, že nehnuteľnosti v čase jeho smrti boli „v jeho podielovom spoluvlastníctve, a preto v tomto podiele patria do dedičstva po ňom.“ Poukázal pritom na právny názor vyslovený v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z 29. novembra 2005 sp. zn. 3 Cdo 196/2005, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 60/2007. Žalobe žalobkyne preto v celom rozsahu vyhovel. K námietke žalovaných o nedostatku ich vecnej pasívnej legitímácie uviedol, že z kúpnej zmluvy z 8. februára 2009, ktorej vklad bol povolený Správou katastra Revúca dňa 12. marca 2009 pod č. 153/09 a tiež z výpisu z LV č. X. pre okres R.T., katastrálne územie S. zistil, že toho času sú zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci nehnuteľností, o ktoré v tomto konaní ide, žalovaní 1/ a 2/. Sú preto v tomto konaní nositeľmi vecnej pasívnej legitímácie. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 25. marca 2010 sp. zn. 16 Co 57/2010 na odvolanie žalovaných rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol a rozhodol o trovách prvostupňového aj odvolacieho konania. Vychádzal zo skutkového stavu tak, ako ho zistil súd prvého stupňa. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, ustanovenia právnych predpisov, ktoré na vec použil, inak vyložil. Uviedol, že kúpnu zmluvou sa predávajúci zaväzuje odovzdať kupujúcemu predmet kúpy do vlastníctva a kupujúci sa zaväzuje prevziať predmet kúpy a zaplatiť predávajúcejmu kúpnu cenu (§ 588 Občianskeho zákonníka- ďalej len OZ). Kúpna zmluva vznikne, len čo sa kupujúci s predávajúcim dohodnú o jej podstatných obsahových zložkách, t. j. o predmete a cene. Z platnej zmluvy vznikajú pre jej účastníkov obligačno-právne účinky, čo znamená, že obsah zmluvy sa stáva pre účastníkov zmluvy rovnako a bezpodmienečne záväzným. Účinnosť zmluvy nastáva súčasne so vznikom platnej zmluvy, pokiaľ zákon alebo dohoda strán neustanovujú inak. Rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci. Účinky vkladu podľa § 133 ods. 2 OZ spočívajú v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, t.j. vo vecnoprávných následkoch. Zmluva smerujúca k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je preto právnym dôvodom prevodu, sama však jeho prevod nespôsobuje; vecno-právne účinky zmluvy (vznik, zmena alebo zánik práva k nehnuteľnosti) vzniknú až

vkladom do katastra. Keďže v posudzovanej veci nevyplýva, že by účel sledovaný účastníkmi predmetnej kúpnej zmluvy odporoval zákonu alebo ho obchádzal, alebo by sa priečil dobrým mravom, sú jej účastníci svojimi prejavmi vôle viazaní. Z platnej zmluvy vznikajú pre účastníkov obligačno-právne účinky. Viazanosť účastníkov ich prejavmi vôle smerujúcimi k vzniku zmluvy a ku vzniku vecnoprávných účinkov, trvá aj pre dedičov zomrelého účastníka, ktorí vstupujú do jeho práv a záväzkov z občianskoprávneho vzťahu. Úmrtie účastníka zmluvy ešte pred vznikom vecnoprávných účinkov zmluvy o prevode vlastníckeho práva nehnuteľnej veci totiž nič nemení na viazanosti účastníkov prejavmi vôle smerujúcimi k vzniku vecno-právnych účinkov zmluvy. Rozhodnutie o vklade vlastníckeho práva po smrti prevodcu v zmysle vyššie uvedeného nie je preto nezákonným rozhodnutím, má za následok vecno-právne účinky zmluvy (vznikajú účinky vkladu). Na základe uvedeného dospel k záveru, že viazanosť účastníkov ich prejavmi vôle smerujúcimi k prevodu vlastníckeho práva sa vzťahuje aj na dedičov zomrelého účastníka (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 28. februára 2006 sp. zn. 2 Cdo 184/2005). Rozsudok okresného súdu preto vo veci samej zmenil tak, že návrh zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalobkyňa. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a jej návrhu v celom rozsahu vyhovieť. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. V danej veci išlo totiž o prípad, v ktorom rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nadobudlo právoplatnosť až po smrti predávajúceho J. H. (poručiťa). Nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy z 19. decembra 2002, v čase smrti poručiťa boli v jeho podielovom spoluvlastníctve a preto v tomto jeho spoluvlastníckom podiele patria do dedičstva po ňom. V tomto smere poukazovala na rozsudok súdu prvého stupňa, vychádzajúci z právneho názoru vysloveného v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z 29. novembra 2005 sp. zn. 3 Cdo 196/2005, ktorý považovala za správny.

Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že nesúhlasia s tým, čo v dovolaní uviedla žalobkyňa. Namietali, že v konaní súdy nesprávne vyriešili otázku ich právneho nástupníctva na žalovanej strane, lebo nemali so sporom a ani so žalobkyňou nič spoločné. Predmetné nehnuteľnosti nadobudli v dobrej viere na základe kúpnej zmluvy uzavretej nie so zomrelým manželom žalobkyne, ale s T. F. ako vlastníčkou predávaných nehnuteľností, ktorá v zmluve prehlásila, že k nim neexistujú nijaké nároky tretích osôb. Na daný prípad preto rozhodnutie

najvyššieho súdu spomínané žalobkyňou nie je aplikovateľné. Za správny, zákonu zodpovedajúci považovali právny názor, ktorý vo veci vyslovil odvolací súd. Žiadali preto dovolanie žalobkyne zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

V posudzovanej veci sa žalobkyňa podanou žalobou domáhala určenia, že do dedičstva po poručiteľovi J. H. patria v žalobe označené nehnuteľnosti v podiele jednej polovice.

V konaní pred súdmi nižších stupňov bolo z hľadiska skutkového stavu nesporné, že J. H. uzavrel dňa 19. decembra 2002 ako jeden z podielových spoluvlastníkov kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod v žalobe uvedených nehnuteľností v podiele jednej polovice, že J. H. X. zomrel a že Správa katastra Revúca rozhodla o povolení vkladu 12. mája 2003, ktorým dňom rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť (žalobkyňa a ani žalovaní tieto skutkové zistenia nespochybňovali).

Súdna prax v rámci vlastníckych žalôb pripúšťa žalobu, ktorou sa dedič domáha vyslovenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi. Keďže predmet dedičstva (jeho aktíva) tvoria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré v okamihu smrti patria poručiteľovi, v spore o tom, či súčasťou dedičstva po poručiteľovi je určitá vec, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v deň svojej smrti vlastníkom veci. Navrhované určenie sa tu viaže ku dňu smrti poručiteľa a teda sa posudzuje podľa stavu, aký tu bol v okamihu jeho smrti. Okolnosti, ktoré nastali neskôr, sú pre toto určenie bezvýznamné (viď Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2010 sp. zn. 3 Cdo 154/2010 uverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 32/2011). K tomu treba dodať, že rozsudok súdu, ktorým sa vyhovie takejto žalobe, má deklaratórnu povahu, čo znamená, že sa ním len potvrdzuje právny stav, ktorý tu bol v čase smrti poručiteľa. Týmto rozhodnutím sa nezakladajú žalobcovi voči žalovanému žiadne práva. Nie je ním deklarované, že by žalobca ako právny nástupca poručiteľa bol vlastníkom veci a ani to, že by žalovaný vlastníkom veci nebol.

Najvyšší súd SR už v rozsudku z 29. novembra 2005 sp. zn. 3 Cdo 196/2005, predmetom rozhodovania ktorého bola žaloba o určenie, že do dedičstva patria nehnuteľné veci, uverejnenom v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 60/2007 judikoval, že ak rozhodnutie o povolení vkladu do katastra nehnuteľností nenadobudlo právoplatnosť za života poručiteľa (a právne účinky vkladu nenastali ku dňu podania návrhu na vklad alebo v deň uvedený v návrhu na vklad), boli nehnuteľnosti v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve a patria do dedičstva po ňom. Vyslovený právny názor vychádza z ustanovenia § 460 OZ, podľa ktorého dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa a z ustanovenia § 133 ods. 2 OZ, podľa ktorého pri prevode nehnuteľnej veci na základe zmluvy nadobúda sa vlastníctvo až vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov (nadobudnutie vlastníckeho práva v prípade jeho prevodu má vždy súčasne za následok stratu vlastníckeho práva prevodcu). Ak preto poručiteľ vykoná za svojho života na základe zmluvy prevod nehnuteľnosti, avšak o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností pre nadobúdateľa nie je rozhodnuté pred jeho smrťou, je pre posúdenie, či bol v deň svojej smrti vlastníkom veci určujúce, o ktorý z prípadov uvedených v ustanovení § 28 katastrálneho zákona ide a následne, či, prípadne kedy, bol podaný návrh na vklad zmluvy do katastra nehnuteľností. Ak ide o prípad podľa § 28 ods. 3 katastrálneho zákona, právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia správy katastra o jeho povolení. Až týmto dňom kupujúci nadobúda nehnuteľnú vec do vlastníctva a naopak, predávajúci k nej týmto dňom vlastnícke právo stráca. Ak v takomto prípade účastník zmluvy o prevode nehnuteľnosti (predávajúci) zomrie skôr, než rozhodnutie o povolení vkladu do katastra nadobudne právoplatnosť, zostáva ku dňu smrti prevádzaná nehnuteľnosť v jeho vlastníctve.

Dovolací súd sa s právnym názorom vysloveným v tomto rozhodnutí najvyššieho súdu stotožňuje a nemá žiaden dôvod od neho sa odchýliť.

V posudzovanej veci, v ktorej predmetom bola žaloba dedičky o určenie, že do dedičstva po poručiteľovi patria nehnuteľné veci nebolo, preto podstatné to, či viazanosť účastníkov zmluvy ich prejavmi vôle smerujúcimi k prevodu vlastníckeho práva, sa (ne)vzťahuje aj na dedičov zomrelého účastníka zmluvy, resp. či rozhodnutie o vklade vlastníckeho práva po smrti prevodcu má alebo nemá za následok vecno-právne účinky zmluvy (odvolací súd v tomto smere poukazuje nedôvodne na rozsudok NS SR z 28. februára 2006 sp.zn. 2 Cdo 184/2005, lebo v ňom sa riešila odvolacím súdom pripustená otázka, či „úmrtie prevodcu nehnuteľností pred rozhodnutím o vklade, ale po podaní návrhu na vklad

do katastra nehnuteľností, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva nadobúdateľom rozhodnutím správy katastra o vklade, keď na jednej strane platí ustanovenie § 460 OZ, podľa ktorého dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiťľa, avšak dedičia sú prejavom svojho právneho predchodcu – poručiťľa viazaní do rozhodnutia o vklade“), ale to, či poručiťľ (ne)bol v deň svojej smrti vlastníkom (spoluvlastníkom) v žalobe označených nehnuteľností.

V konaní nebolo sporné, že poručiťľ 19. decembra 2002 ako jeden z podielových spoluvlastníkov uzavrel kúpnu zmluvu o ich odplatnom prevode na nadobúdateľku v podiele jednej polovice a že k povoleniu vkladu katastrálnym úradom došlo až po jeho smrti. Keďže nešlo o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 4 katastrálneho zákona (kedy právne účinky vkladu vznikajú ku dňu určenému v návrhu na vklad), ani o zmluvu, na ktorú sa vzťahuje § 28 ods. 5 katastrálneho zákona (kedy účinky vkladu vznikajú ku dňu doručenia návrhu na vklad), právne účinky vkladu vznikli právoplatnosťou rozhodnutia správy katastra o povolení vkladu, t.j. dňom 12. mája 2003. Nadobúdateľka sa až týmto dňom stala v zmysle § 133 ods. 2 OZ vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom prevodu. Keďže rozhodnutie o povolení vkladu do katastra nehnuteľností nenadobudlo právoplatnosť za života poručiťľa (poručiťľ zomrel skôr, než rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť), nehnuteľnosti boli v čase smrti poručiťľa v jeho vlastníctve. Ak odvolací súd dospel k inému záveru, jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľka oprávnene preto namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou uvedenou v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Keďže odvolací súd sa v rozsudku nezaoberal námietkou žalovaných o nedostatku ich pasívnej vecnej legitímácii v spore, Najvyšší súd SR tento rozsudok zrušil podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolací súd na záver poznamenáva, že súd v tomto konaní nie je oprávnený zaoberať sa správnosťou postupu súdu v konaní o dedičstve pri vykonávaní súpisu aktív a pasív dedičstva a nie je ani oprávnený preskúmavať zákonnosť postupu alebo rozhodnutia katastrálneho úradu vydaného v katastrálnom konaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová